

Holland Rijnland
Postbus 558
2300 AN Leiden

Tav mw. R.A. Van Gelderen, portefeuillehouder Maatschappij

28 maart 2017

Advies Jeugdhulp in beeld, rapportage derde kwartaal 2016

Geacht Portefeuillehoudersoverleg Maatschappij,

Hierbij doen de ondergetekende raden u adviezen toekomen naar aanleiding van de rapportage Jeugdhulp in beeld, 3e kwartaal 2016. De adviezen betreffen zowel het proces als de inhoud van deze rapportage.

Wij hopen het advies met u te bespreken op onze vergadering van 2 juni 2017 om 10:00 uur in het gemeentehuis van Leiderdorp.

Dit is de vierde rapportage over het verloop van de uitvoering van de Jeugdwet in de regio Holland Rijnland. De gegevens kunnen, door veranderingen in manier van uitvragen, niet zonder meer worden vergeleken met eerdere kwartalen. Maar laten volgens de adviesraden toch waardevolle eerste trends zien. Ook signaleren wij op essentiële aspecten van de Wmo behoorlijke en daarom leerzame verschillen tussen gemeenten.

Het is belangrijk dat de gemeenten onderling worden vergeleken om kennis op te doen over de verklaringen van hun onderlinge verschillen. In de rapportages wordt hieraan tot nu toe vrijwel geen aandacht besteed. De oorzaken hiervan lijken zeker niet alleen te liggen in de grootte van de diverse gemeentes, dan wel in de inkomens- en opleidingskenmerken, dan wel de mate waarin zij landelijk gelegen zijn. Waarschijnlijk gaat het ook om het (impliciete) beleid en de wijze van doorverwijzen in een gemeente. Het is daarom nodig achter de cijfers te kijken om hiervan te kunnen leren.

De adviesraden bevelen het PHO Maatschappij daarom aan bij de volgende rapportage meer aandacht te laten geven aan de verklarende factoren achter de trends en de onderlinge verschillen tussen de gemeenten in Holland Rijnland, als mede de verschillen met het landelijke beeld.

In de conclusies vindt u de samenvatting van de belangrijkste adviezen.

Verstreckte voorzieningen

De aard van de voorzieningen die vanuit de Jeugdzorg ter beschikking worden gesteld en de daarmee samenhangende kosten variëren sterk. Van ambulante hulp als dyslexiezorg (ruim 2.000 euro) tot gesloten plaatsing (ruim 36.000 euro). Daarom geven wij een beeld op hoofdlijnen over de

soorten toekenningen door gemeenten over de verschillende ‘percelen’ binnen de Jeugdzorg. In totaal gaat het voor de veertien HR-gemeenten om meer dan 73 miljoen euro voor 2016.

Jeugdhulp zonder verblijf

Het aantal zorgtrajecten zonder verblijf bedraagt bijna 7000. Dit is daarmee in aantallen trajecten verreweg het grootste (meer dan 80 %) ‘perceel’ van de regionale jeugdzorg. Circa 6 jongeren per 100 maken hiervan gebruik, dus 6 %. Dit aantal varieert van 5 (Lisse) tot 8 (Noordwijkerhout) per gemeente.

Het aantal verwijzingen via de arts is nogal wisselend (tussen de 40 en 60 %) geweest in de afgelopen kwartalen en ligt nu op 50 %. Het aandeel verwijzingen via de JGT's lag deze periode tussen de 30 en 40 %.

Het grootste deel van de ambulante zorg, circa 5.500 trajecten van het totaal van 7.000, wordt gegeven op de locatie van de aanbieder. Voor het merendeel (60 %) bij Rivierduinen, Curium en Onderwijsadvies. Hiervan betreft een fors aandeel (25 %) dyslexiezorg.

De wachttijd voor ambulante hulp is toegenomen: in de eerste helft van 2016 werd 10 % minder zorg binnen 8 weken gestart dan in 2015. In het derde kwartaal 2016 is dat beeld met 5 % verbeterd. Het percentage trajecten dat op ‘redelijke’ termijn is gestart lag in dat kwartaal op 75 %.

De adviesraden bevelen aan om in 2017 tijdiger dan het geval was in 2016 voor deze relatief weinig kostende zorg extra budget te suppleren zodra de wachtlijst toeneemt. Ambulante hulp kent het grootste aantal zorgtrajecten en vergt toch maar 5 % van het totale budget. Dat voorkomt duurdere zorg in een later stadium.

Jeugdhulp met verblijf

Het aantal zorgtrajecten met verblijf bedraagt iets meer dan 700. Circa 6 jongeren op de 1000 maken hier gebruik van, dus 0,6 %. Dit aantal varieert van bijna 4 (Oegstgeest) tot bijna 9 (Alphen aan den Rijn) per gemeente.

Het aantal verwijzingen via de arts is in 2016 van bijna 30 % gedaald tot minder dan 20 %, het aantal via de JGT's stabiliseert op 25 % en het aantal via de Jeugdbescherming West, kinderrechter of Raad voor de Kinderbescherming stabiliseert op bijna 40 %. 15 %, relatief veel, is onbekend.

In 50 % van de jeugdhulp met verblijf (ruim 350 van de 700 trajecten) gaat het om pleegzorg. Daarvan loopt 90 % via pleegouders van Horizon. De overigen via WSG en Jeugdformaat.

De wachttijd voor deze categorie is niet of nauwelijks toegenomen. De meeste trajecten (circa 95 %) starten binnen acht weken. Het aantal wachtenden is in het derde kwartaal gedaald van 44 naar 24. Hetgeen hoog is in vergelijking met het aantal gestarte trajecten (circa 20).

Jeugdbescherming, reclassering en veiligheid

Het aantal maatregelen met betrekking tot jeugdbescherming, reclassering en veiligheid bedraagt bijna 900. Dat betreft iets meer dan 6 jongeren op de 1000, dus 0,6 %. Dit aantal varieert van 3 (Zoeterwoude en Oegstgeest) tot 9 (Alphen aan den Rijn en Hillegom).

De belangrijkste melders voor de Jeugdbescherming zijn de JGT's (ruim 50 %), en het CIT en Veilig Thuis met elk bijna 10 %. In 2015 werden de JGT's nog niet genoemd als melders. Van het aantal casussen kwam 40 % uit Leiden.

In veel gevallen gaat het om VTO's, onderzoek door de Raad voor de Kinderbescherming. Het aantal van deze onderzoeken per kwartaal is niet bekend. In totaal gaat het in de eerste drie kwartalen van 2016 om 460 onderzoeken, waarvan relatief veel uit Hillegom en Teylingen.

Burgers en professionals kunnen bij Veilig Thuis advies vragen en melding doen over kindermishandeling. Het aantal meldingen bedroeg over de eerste drie kwartalen van 2016 ruim 1500, dat is gemiddeld 1,5 per 100 jeugdigen. Dat aantal varieert van 1 (Lisse, Nieuwkoop en Teylingen) tot 2 (Hillegom en Leiden) per gemeente.

Het aantal crises is in het derde kwartaal van 2016 met 50 % toegenomen ten opzichte van de eerste kwartalen. Deze stijging was met name bij Teylingen en Alphen aan den Rijn groot (meer dan verdubbeld), maar ook in Leiden en Katwijk is een forse toename te zien.

De adviesraden vinden dit een zorgelijke ontwikkeling en bevelen aan onderzoek te doen naar de oorzaak van deze toename.

Budgetuitputting regionale jeugdhulp

Gemiddeld hebben de gemeenten de budgetten tot en met het derde kwartaal iets meer dan uitgeput conform de begroting. De gezamenlijke uitputting bedraagt 77 %. Mogelijk zijn daarbij nog niet alle kosten in beeld gebracht zodat dit percentage groter kan blijken te zijn.

Veel gemeenten zitten op ongeveer 10 % onder- of overschrijding. De verschillen tussen sommige gemeenten zijn zeer groot. Zij variëren van een overschrijding van 34 % (Kaag en Braassem) tot een onderuitputting van 28 % (Zoeterwoude).

De GGZ is met 35 % van het totaal budget het grootste 'perceel'. Daarbinnen is een zeer grote verschuiving te zien van basis naar specialistische zorg. Het lijkt logisch de oorzaak hiervan te onderzoeken. Daarbij wordt het totaal budget voor GGZ echter niet overschreden.

Binnen de jeugdzorg laten de verstandelijk beperkten jeugdhulp, dyslexie en de gesloten jeugdzorg de grootste overschrijdingen zien, met respectievelijk 30 %, 14 % en 49 %. Het betreft hier bij de laatste twee budgettair echter relatief kleine 'percelen' (samen 5 % van het totale budget).

Persoonsgebondenbudget

Het aantal PGB houders bedraagt 5 per 1000 jeugdigen, dus 0,5 %. Dit aantal varieert van bijna 4 (Noordwijkerhout) tot 7 (Noordwijk en Hillegom). Per cliënt is (per 30 september 2016) gemiddeld bijna 15.000 euro beschikbaar (gemiddelde van de gemeenten). Dit varieert van circa 12.000 euro (Kaag en Braassem en Nieuwkoop) tot rond de 18.000 euro (Teylingen en Oegstgeest), met een uitschieter tot bijna 22.900 euro (Hillegom). Dit is een berekening op grond van de tabellen 16 en 17 door het Voorzittersoverleg.

Het aantal PGB houders is in de eerste helft van 2016 gedaald en in het derde kwartaal stabiel gebleven op bijna 600. Het bedrag dat in de eerste drie kwartalen is besteed lag gemiddeld 43 %

hoger dan begroot. In Hillegom, Noordwijk en Oegstgeest lag dit op ruim het dubbele van het begrote bedrag, in Leiden en Noordwijkerhout was sprake van een lichte onderuitputting.

Concluderend

Beleid en uitvoering meer baseren op cijfers

Deze derde rapportage over het verloop van de uitvoering van de Jeugdwet in de regio Holland Rijnland geeft volgens de adviesraden waardevolle eerste trends die zich beginnen uit te kristalliseren.

Het is belangrijk dat de gemeenten onderling worden vergeleken om kennis op te doen over de verklaringen van soms aanzienlijke onderlinge verschillen. In de rapportages wordt hieraan vrijwel geen aandacht besteed. De oorzaken hiervan lijken niet te liggen in de grootte van de gemeente, de inkomens- en opleidingskenmerken of de mate waarin zij landelijk gelegen zijn. Mogelijk gaat het om het (impliciete) beleid en de wijze van doorverwijzen in een gemeente. Het zal daarbij nodig zijn verder achter de cijfers te kijken.

De adviesraden bevelen aan meer aandacht te besteden aan trendanalyse en onderlinge vergelijking met andere gemeenten, en er op aan te dringen dat bij volgende rapportages dat ook meer door Tympaan (de uitvoerder van de rapportage) in de rapportage zelf wordt meegenomen.

Analyseer de oorzaken van een aantal tekorten beter

Gemiddeld hebben de gemeenten in de eerste drie kwartalen van 2016 de budgetten uitgeput. De gezamenlijke uitputting bedraagt 77 %. Mogelijk zijn daarbij nog niet alle kosten in beeld gebracht zodat dit percentage groter kan blijken te zijn.

Veel gemeenten zitten op ongeveer 10 % onder- of overschrijding. De verschillen tussen sommige gemeenten zijn zeer groot. Zij variëren van een overschrijding van 34 % (Kaag en Braassem) tot een onderuitputting van 28 % (Zoeterwoude).

De adviesraden bevelen aan de grootste over- en onderschrijdingen beter te analyseren. Ook de rapportage over het derde kwartaal 2016 geeft hiervoor (ten onrechte) nauwelijks handvatten.

Tekorten voor ambulante hulp sneller aanvullen

De wachttijd voor ambulante hulp is eerst toegenomen om in het derde kwartaal weer iets te dalen: in 2016 werd 10 tot 5 % minder zorg binnen 8 weken gestart dan in 2015. Het percentage dat binnen acht weken is gestart ligt hiermee rond de 75 %. Onduidelijk is vanaf welk moment een wachttijd wordt geregistreerd.

De adviesraden bevelen aan om in 2017 tijdiger dan het geval was in 2016 voor deze relatief weinig kostende zorg extra budget te suppleren zodra de wachtlister toeneemt. Ambulante hulp kent het grootste aantal zorgtrajecten en vergt toch maar 5 % van het totale budget. Dat voorkomt duurdere zorg in een later stadium.

Verder bevelen de adviesraden aan het moment van ingaan van een wachttijd aan te laten sluiten bij de beleving van de jeugdige, bijvoorbeeld het moment van doorverwijzing door arts of JGT.

Budget voor Jeugdhulp in 2017 niet korten

De afgelopen jaren is als gevolg van de decentralisatie van de Jeugdhulp het budget dat zorginstellingen effectief kunnen besteden aan jeugdhulp sterk gedaald. Daarvoor zijn verschillende oorzaken:

- a. De budgetkortingen die het Rijk jaarlijks toepast bij de budgetten voor jeugdhulp die naar de gemeenten overgaan en die gemeenten doorberekenen.
- b. De hogere administratieve kosten die zorginstellingen moeten maken. Voorheen ging het om enkele zorgverzekeringen, nu om vele tientallen gemeenten, vaak met een eigen afrekeningssystematiek.
- c. De extra kosten die de zorginstellingen maken als gevolg van deelname aan de JGT's.

De adviesraden zijn van mening dat het goed mogelijk is de administratieve lasten voor de zorginstellingen te verlagen. Goed voorbeeld van een dergelijke aanpak is 'Minder regels, meer zorg' in Amsterdam.

De adviesraden bevelen aan op korte termijn een werkgroep te formeren bestaande uit aanbieders, cliënten en gemeenten om na te gaan hoe de administratieve lasten in Holland Rijnland kunnen worden verlaagd.

De adviesraden schatten in dat door de drie bovenstaande factoren het budget dat beschikbaar is voor de zorg aan jeugdigen met 30 % is gedaald. Zij verzoeken u samen met de zorginstellingen na te gaan hoe het budget dat effectief aan jeugdhulp kan worden besteed zich heeft ontwikkeld.

De adviesraden dringen er op aan in 2017 niet te korten op het budget voor de jeugdhulp. Daarnaast adviseren zij om binnen Holland Rijnland te komen tot één kostenverantwoordingsmodel voor alle gemeenten.

Met vriendelijke groet,

Jan Nieuwenhuis, voorzitter Voorzittersoverleg Adviesraden Sociaal Domein Leidse Regio en Katwijk,

Namens:

Thea Dickhoff, voorzitter Adviesraad WMO Jeugd Leiden

Fried Elsgeest, voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Kaag en Braassem

Leo van der Ham, voorzitter Wmo-SAR Zoeterwoude

Jep Karres, voorzitter Wmo-adviesraad Leiderdorp

Jan Nieuwenhuis, voorzitter Adviesraad Sociaal Domein Oegstgeest